

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО „ХАН АСПАРУХ“ гр. ИСПЕРИХ, област РАЗГРАД
ПК 7400, тел.08431/20-75, info-1701405@edu.mon.bg

Утвърдил :.....

Директор (Сали Назиф)

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА

ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО
ОБРАЗОВАНИЕ В ПГСС „ХАН АСПАРУХ“
ГРАД ИСПЕРИХ
ЗА УЧЕБНАТА 2025/2026 г.

Училищната програма е приета на ПС с протокол № 18 / 11.09.2025 г. и утвърден със Заповед № 6 / 15.09.2025 г. на
Директора на училището

Програмата е изработена въз основа на НАРЕДБА № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование Обн. - ДВ, бр. 80 от 11.10.2016 г., в сила от 11.10.2016 г.; изм. и доп., бр. 80 от 28.09.2018 г., , изм. и доп. ДВ. бр.75 от 1 Септември 2023 г. и е приета на заседание на педагогическия съвет с протокол №..... г. и е утвърдена със заповед № г.

Наредбата определя:

- Същността и целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;
- Начините и формите за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;
- Рамковите изисквания за резултатите от обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование;
- Институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Съгласно чл. 15, ал. 4 на Наредба № 13 от 21. 09. 2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, настоящата програма е институционалната политика за подкрепа и осъществяване на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в ПГСС „ХАН АСПАРУХ“ град Исперих.

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимосвързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

Екологично образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда

II. СЪЩНОСТ И ЦЕЛИ

1. Същност:

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимносвързани и формират интердисциплинарен комплекс насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на такива, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда. Както и с формиране на гражданско самосъзнание и добродетели и е свързано със знания за правата и задълженията на гражданина и умения и готовност за активно гражданско поведение и отношение.

Целта на програмата е учениците не само да познават институциите и ценностите на демокрацията, но и чрез различни дейности да се формират като личности с позиция и способност да защитават своите права, да участват в гражданския, политическия и социалния живот – да могат да изразяват гражданската си позиция, да вземат решения за своето развитие, да носят отговорност за поведението си.

2. Цели към които се стреми програмата на ПГСС „Хан Аспарух“ гр. Исперих са :

2.1 Изграждане на автономна и активна личност , която:

- Формиране на личностни качества, умения, нагласи и мотиви за спазване на утвърдени правила и регламенти в рамките на образователната институция и социалния живот;
- Подобрява здравната и екологичната култура на младите хора като предпоставка за осъзнат избор на здравословен начин на живот и опазване на околната среда;

- Да се формира у учениците гражданско съзнание и граждански добродетели, знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина, умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
- Учениците да придобият знания за различни аспекти на здравето-здравословния начин на живот; наркотичните вещества, индивидуалните и социални последици от тяхната употреба и рисковото поведение като цяло.
- Да се формира у учениците положително отношение към личното здраве, собствената индивидуалност, самостоятелния информиран и отговорен избор.
- Формиране на ценностна система у учениците, която да доведе до отговорно поведение към околната среда ,разумно използване на природните ресурси, до изграждането на екологична и здравна култура;
- Учениците да усвоят разнообразни социални умения , свързани с общуването, етикецията, вземане на решения, устояване на натиск, справяне с емоциите, решаване на конфликти и проблеми, поемане на отговорност за собственото поведение. Да познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализиращия се свят;
- Да зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
- Да осъзнава и цени своята културна идентичност;
- Да взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- Да изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- Да взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
- Да носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
- Да подбира информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- Да осъзнава статуса на гражданина и ролята му в публичния живот,
- Да разбира спецификата и значението на гражданското общество и различните форми на гражданска активност;
- Да осъзнава отговорността на отделния индивид в гражданското общество ;
- Да осъзнава необходимостта от предефиниране на ключови понятия, като мир, война, справедливост, власт, толерантност, развитие пред лицето на съвременни глобални проблеми, като тероризма, бежанските кризи, екологичните проблеми и климатичните промени, анализира явления от обществения живот в страната, Европа и света от гледна точка на понятията за плурализъм и толерантност

- Да анализира влиянието на личното поведение и навици върху различните системи и здравето;
- Да поддържа оптимално равнище на физическа дееспособност ;
- Да описва влиянието на психоактивните вещества върху репродуктивното здраве и бременността (плода);
- Да показва умения за намиране и осъществяване на алтернативни на употребата на психоактивни вещества начини и дейности за: приобщаване към групи, справяне със стрес и тревожност, за позитивни преживявания
- Да анализира факторите, които водят до злополуки и насилие;
- Да показва умения за идентифициране на ситуации на насилие и злополуки и избор на стратегии за избягването им;
- Да обяснява връзката на алкохола и другите наркотици със злополуките и насилието;
- Да демонстрира умения за решаване на конфликти;
- Да описва предимствата и ограниченията на различните методи на контрацепция и начините на тяхното използване за предпазване от нежелана бременност, болести, предавани по полов път, ХИВ/СПИН;
- Да аргументира разделното събиране на отпадъци като подход за управление на отпадъците;
- Да участва в обществени кампании на екологична тема и в дейности на организации, занимаващи се с опазване на околната среда;
- Да умее да преценява критично публикации в медиите и изяви в социалните медии, които се отнасят до междуетническите и междурелигиозните отношения;
- Да познава институционални механизми за реагиране при нарушаване на човешки права;

2.2. Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:

- Възпитава в демократичните ценности;
- Насърчава инициативност, отговорност, солидарност;
- Утвърждава демократична и здравословна среда, свободна от агресия и дискриминация;
- Създава позитивна среда между представителите на различните културни общности чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

III. ПОДХОДИ, НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО,

ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ:

1. Реализиране :

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в процеса на придобиване на общообразователната подготовка се осъществяват интегрирано и чрез самостоятелен учебен предмет гражданско образование. Неговото интегриране се осъществява чрез ориентиране на обучението по общообразователните предмети към придобиване на ключовите компетентности по чл. 77, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Изучаването на учебния предмет гражданско образование в XI и XII клас се осъществява в съответствие с държавния образователен стандарт за учебния план, за общообразователната подготовка и с учебните програми по предмета.

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват в училищното образование в различни форми:

в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;

- в заниманията по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден;
- в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование чрез дейността на ресурсни учители и психологът.

- в часове по учебни предмети по гражданско образование, философия, физическо възпитание, български език и литература, ХООС, БЗО, география и икономика, история и цивилизации, физика и астрономия, часове по професионална подготовка, отразени в дейността на електронният дневник;

- Стратегия и политики за развитие и дейности на училището;

- Самоподготовка чрез библиотечно-информационно обслужване;

- В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява в процеса на придобиването на всички видове училищна подготовка.

- В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява и:

- в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;

- в дейностите по интереси ;

- в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;

В ПГСС „Хан Аспарух“ гражданското, здравно, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват в часа на класа, чрез формите на ученическото самоуправление, в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование, в извънкласни форми и в дейностите по интереси.

Програмата предлага възможности на учителите при заместване на отсъстващ учител, когато не са специалисти по преподавания предмет да ангажира вниманието на учениците по тема от здравно, екологичното и интеркултурното образование в учебния час, определено със заповед на Директора за всеки конкретен случай.

Програмата е разработена на основание приетия с Наредба Държавен образователен стандарт за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

1.1 Дейности - В час на класа

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа се осъществяват и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище

ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ:

- патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие;
- толерантността и интеркултурния диалог;
- финансова и правна грамотност, вкл. и „Моето първо работно място“;
- военно обучение и защита на родината;
- безопасност на движението по пътищата;
- защита на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;
- превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
- превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха;
- превенция и противодействие на корупцията;
- кариерно ориентиране;
- електронно управление и медийна грамотност.

Извън тематичните области по чл.11 ал. 1 от Наредба № 13 от 21. 09. 2016 г. Министърът на образованието и науката може ежегодно да определя и други теми, по които да се работи в часа на класа за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;

Обучението по отделни тематични области по чл.11 ал. 1 ал. 1 може да се осъществява от гост-лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител;

1.2 Дейности – Ученическо самоуправление

Утвърждаване дейността на ученическия съвет като форма на демократичното училищно самоуправление. В състава на ученическия съвет влизат председателите на паралелките от VIII до XII клас. Ученическият съвет има тричленно ръководство, което се избира с гласуване за всяка учебна година. Редовни заседания на УС се провеждат веднъж в месеца и/ или при нужда. Ученическият съвет разработва годишен план съобразен с годишния план на училището. Представители на ученическия съвет имат право да взимат участие в педагогически съвети и в заседания на обществения съвет в училище.

1.2.1 Дейности на ученическото самоуправление:

- Участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;
- Организиране на доброволчески дейности във и извън училище;
- Организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и благотворителни кампании;
- Организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;
- Организиране на обучения на връстници от връстници и дейности свързани с училищния клуб по БЧК;
- Участие в клубове и групи по интереси;
- Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
- Проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот;

1.3. Дейности – Занимания по интереси

В организираните занимания по интереси по чл. 20 и чл.21 от Наредбата за приобщаващото образование, основна цел е подкрепата развитието на ключовите компетентности на учениците в различните области, математика, технологии, науки, езици, спорт.

Специфични цели:

- Приобщаване на учениците, чрез формиране на клубове по интереси ;
- Превръщане на училището в по-привлекателно място за развитие и изяви;
- Развитие на потенциала за учене, творческия и спортния потенциал на учениците;
- Включване на общността и родителите на учениците в извънкласните дейности по интереси;
- Осмисляне на свободното време на учениците, чрез насочването им към дейности за развитие на индивидуалните им способности и интереси;
- Създаване на перспектива в училищата, чрез извънучебна дейност, всеки участник да придобие увереност в силите си, да формира и реализира собствени стратегии за успех и мотивация за учене;
- Създаване на условия за развитие на социалната принадлежност, засилване на културната и националната идентичност и повишаване на етническата толерантност и мултикултурната интеграция.

1.4. Интегрирано по учебни предмети

Интегрираното обучение е форма на обучение на деца със специални образователни потребности (СОП), при която всяко от тях се обучава в масово училище, но по план, съобразен с индивидуалните му възможности. В България интегрираното обучение (ИО) е прието официално през 2003 г. То обхваща следните категории деца:

- с интелектуална недостатъчност;
- със зрителни увреждания;
- със слухови увреждания;
- с хронични заболявания;
- с говорни и езикови нарушения.

Приема се, че тези категории деца са със специални образователни потребности поради наличието на определени дефицити в различни сфери – познавателна, моторна, сензорна.

Главната цел на ИО е да постигне приобщаване на децата със СОП в средата на техните връстници, а впоследствие – в обществото като цяло. Затова учебните часове се провеждат заедно с класа, който посещава съответното дете. В зависимост от дефицита, с него се провеждат индивидуални занимания от различни специалисти – специални педагози. Важна особеност на ИО е, че е насочено към индивидуалните възможности и интереси на децата със СОП. От тях не се изисква покриване на стандартите на обучение за съответния клас; дори и усвоили минимум от знания, те преминават в по-горен клас.

- Повишаване на качеството на образованието чрез използване на различни образователни иновации;
- Създаване на условия за делова и хуманна атмосфера на откритост и гласност, на взаимно доверие при постигане на успехи и неуспехи, трудности.
- Използване на темите по програмата в различни общообразователни и професионални учебни предмети;
- Организация на часове по допълнителна подготовка по професионално направление;

1.5. Дейности за развитие на компетентностите на педагогическите специалисти и обмен на добри практики:

- Работа в ЕПК (ПКК);
- Вътрешно-училищна квалификация;
- Квалификация на педагогическите специалисти;
- Споделяне на добри практики;

IV. РИТУАЛИЗАЦИЯ НА УЧИЛИЩНИЯ ЖИВОТ

Училищните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са насочени към изграждане и поддържане на демократична училищна организационна култура, която насърчава спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности.

Организация на училищни чествания и ритуали в следните случаи:

- всички официални празници, които се отбелязват в училището да започват с химна на Република България.
- откриване и закриване на учебната година;
- официално раздаване на дипломи и свидетелства за професионална квалификация на зрелостниците ;

- награждаване на отличили се ученици и учители;
- поддържането на училищен кът и съхраняването на училищното знаме;
- честването на национални празници, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището и други регионални празници и чествания;
- отдаване и почит и израз на националното самосъзнание чрез поставяне на националния флаг на видимо място до сградата на училището, в непосредствена близост до бюст-паметника на патрона на ПГСС „Хан Аспарух“ ;

V. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОДКРЕПА НА МУЛТИКУЛТУРНА СРЕДА

1. В училището се обучават ученици от различни етноси: български, турски и ромски. На ниво клас се организират дейности, свързани с успешното интегриране на ученици от малцинствените групи.
2. Да се отбелязват празниците на отделните етноси;
3. Да се работи за толерантност между децата, представители на отделни етнически групи.

VI .НАЧИН НА ОТЧИТАНЕ И ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Рамковите изисквания за резултатите от обучението по всеки един от елементите интердисциплинарния комплекс по чл. 3 са определени в Наредба №13, както следва:

1. по гражданско образование - в приложение № 1;
2. по здравно образование - в приложение № 2;
3. по екологично образование - в приложение № 3;
4. по интеркултурно образование - в приложение № 4.

Учителите по своя преценка използват, комбинират и адаптират рамковите изисквания за резултатите от обучението съобразно проучените интереси и потребности на учениците.

VII ДЕЙНОСТИ И МЕРОПРИЯТИЯ

1. Възпитаване на дисциплинираност и гражданско поведение чрез:

- 1.1. Учебната, извънкласната и извънучилищната дейност. Развитие на училищната общност

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти и екип за управление

1.2. Спазване на Правилника за дейността на училището.

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти и екип за управление

1.3. Спазване на Правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти и екип за управление

1.4. Провеждане Час на класа на базата на рамковия план за провеждане на часа на класа с активното участие на учениците.

Срок: през учебната година

Отг.: Класни ръководители

1.5 Участие в мероприятия, състезания и конкурси организирани от училището, РУО и МОН

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти и екип за управление

1.6 Организиране и провеждане на ученически екскурзии с учебна цел

Срок: през учебната година

Отг.: Организатор на екскурзията и екип за управление

2. Възпитаване на национално самочувствие и продължаване на националните традиции

2.1. Честване на всички национални и училищни празници.

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти и екип за управление

2.2. Изграждане на система за сътрудничество на родители, училищно настоятелство, културни институции, фирми, организации и др., имащи отношение към възпитанието.

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти и екип за управление

2.3 Участие на учениците културни мероприятия на общинско, регионално и национално ниво

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти и екип за управление, представители на родителите

2.4. Организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти и екип за управление, представители на родителите

3. Здравно образование и екологично възпитание на учениците

3.1. Провеждане на туристически походи и екскурзии

Срок: през учебната година

отг.: Учители по ФВС и класни ръководители

3.2. Мероприятия за почистване на училищните площи и градските градинки около района на училището

Срок: през учебната година

Отг.: Класни ръководители

3.3. Отбелязване на деня на Земята

Срок: 22.04.2026 г.

Отг.: Класни ръководители

3.4. Здравни беседи, проведени от външни лектори (СРЗИ, РПУ) или медицинското лице в час на класния ръководител на теми за наркотици, алкохол, упойващи в-ва, взривоопасни вещества и материали и употребата им.

Срок: през учебната година

Отг.: Класни ръководители

3.5. Отбелязване на деня на Водата чрез ежегоден конкурс с рисунки

Срок: 22.03.2026

Отг.: Класни ръководители

3.6. Участие в национални и международни екологични кампании („Капачки за бъдеще“, разделно събиране на отпадъци, рециклиране на текстил и др)

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти, непедagogически персонал

3.7. Разделно събиране на хартиени, метални, стъклени и пластмасови суровини и предаването им за рециклиране

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти, непедagogически персонал, ученици

3.8. Провеждане на инструктажи за здравословни и безопасни условия на обучение и труд, при работа в компютърни зали, за работа в учебни работилници и лаборатории.

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти

3.9. Отбелязване на деня на Розовата фланелка

Срок: февруари 2026

Отг.: отговорници за мероприятияето

3.10. Отбелязване на деня на СПИН

Срок: 01.12.2025 г.

Отг.: Класни ръководители

3.11. Отбелязване на дейности по безопасност на движението по пътищата (16-20.09.2025г. – Европейска седмица на мобилността, 20.09.2025 г. – отбелязване на ден без загинали, 19.11.2025 г. – отбелязване на възпоменание на жертвите от ПТП, послание на есенния лист – септември-ноември 2025 г.,)

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти

4. Възпитаване в интеркултурна среда.

4.1. Създаване на мултикултурни общности (състави, отбори, екипи), за подобряване междуличностни отношения.

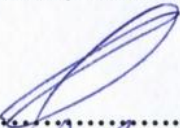
Срок: през учебната година

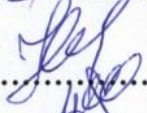
Отг.: Класни ръководители

4.2. Изграждане на екипи за подкрепа на ученици със СОП и хронични заболявания и ученици със затруднения в усвояването на знания и умения и тяхната социализация.

Срок: през учебната година

Отг.: Педагогически специалисти, класни ръководители, психолог, ресурсни и логопед

Председател: Йълдъз Мехмед -.....;

Членове: 1. Невин Кадир -.....;

2. Мюжген Ариф -.....;

3. Сузан Исмаил -.....;